11) Karrusse kirr., kelle järrel 8 möisa, öpp. F. Hasselblatt.
12) Haapsalo „ „ „ 1 „ öpp. M. Hörschelmann.

III. Sare-Länema:

13) Keina kirrik (Hiomaal), kelle järrel 5 möisa öpp. Praqs G. Ignatius.
14) Roige kirrik, kelle järrel 2 möisa, öpp. W. Rinne.
15) Pühhaleppa kirrik, kelle järrel 6 möisa, öppetaja A. v. Sengbusch.
16) Wormse kirrik, kelle järrel 2 möisa, öpp. J. Petersen.
17) Roarootsi „ „ „ 9 „ öpp. A. Haller.

Hakenrihtri ammetis seisawad 1. Ma-Länemaal: Loostre möisa herra Baron Fersen, 2. Ranna-Länemaal: Mõtso möisa herra Baron Üxküll, 3. Sare-Länemaal: Seljakülla herra von Gernet.

Ülleüldse arwatud on Talliñna kubbermangus 46 maakirikut, kelle jures 40 kabbelid, 59 palwemaia, 609 möisa ja pärris mäkohta ja 11 hakenrehtri kohtu jaggu. Köik ülle ma arwatakse 20 tuhhat talloperret ja ellomaia, ja, mis kül imme kuulda, nende seas on ülle 1 tuhhat kortsi kohta, — tohho hullu! Olleks luggu ni ollema, et seiamma wõrs kolimaiasid meil olleks, mis meil siis wigga ellada, agga, Jummal parrako, kolimaadest on alles hirmus pudus, neid on ülleüldse agga 200, kus 4 tuhhat poeglast ja 3 tuhhat tüttarlast kolitakse. Kül on seatud et igga wald, kus 300 hinge on, peab omma kulluga kolimaia ehhitama ja üllespiddama, ja weikesemad wallad peawad endid selle tarwis kokko heitma, kül on Länemaal 2 koolmeistri koli assutud, teine Wiggala kihhelkonnas Jeddewerres, teine Märjama kihhelkonnas Kuda pärris makohha peal, kuhho igga függise nori poisse wastowõetakse õppetusse alla, et saaksid koolmeistri ammetile õppetud, — agga suremat abbi sest ei tunta middagi, ikka puduwad weel üks 3 sadda koli ja weel on kihhelkondasi meie maal, kus mitte üht ainust koli ei olle, ja wähhe on neid kihhelkonda, kus koli-asi parrema järje peal on, ni kui tännini Jõwwi kihhelkonnas on olnud. Egga siis tohhi immeks panna, et rummalus meie maal alles hullul wisil siginemas, sedda tunnistab Maltsweldi immeluggu, kellest hiljaaego ni palio kisse ja larmi olli, sedda tunnistab se hul Samara ja Krimmi jamps, mis rahwa meelt ikka weel on seggamas, sedda tunnistawad köige selgeminne kohto kirjad, kust meie teada same, et aasta läbbi pea 1000 süalust wangi tornid läbbikäiwad ja et igga aasta liggi 100 inimest marahwa seost peab mõnnesugguste süüde pärrast Sibberisse sedetama ja liggi 40 wangi tõle pandama. Olleks rahwas suggugi ennam harritud ja kolitud, egga siis wist nisuggune hullepõra tõ ja üllekohhus ei sünniks ennam ni rohkeste, sest nende wasto ei olle parremat abbi middagi, kui head õppetust, issiärranis ristiõppetust. Noh, Jummal andko siis iggaühhele sedda tarkust pähhä ja sedda armastust süddamesse, et hallastaks omma laste peale ja murretseks neile hea õppetusse kätte, ja ei törguks mitte meletumal wisil wasto, kui temmale head sowitakse ja koli tahhetakse assutada!

Eesti-rahwa mÃƒÂ¶nnus Kalender 1863, lk. 24